

Starptautiskās tirdzniecības komiteja

2024/0258(COD)

16.1.2025

ATZINUMS

Sniegusi Starptautiskās tirdzniecības komiteja

Ārlietu komitejai un Budžeta komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido
Moldovas Republikas reformu un izaugsmes mehānismu
(COM(2024)0469 – C10-0127/2024 – 2024/0258(COD))

Atzinuma sagatavotājs: *Bogdan Andrzej Zdrojewski*

PA_Legam

ĪSS PAMATOJUMS

Pēc tam, kad Krievija sāka nelikumīgo un nepamatoto agresijas karu pret Ukrainu un pastāvīgi ir centusies destabilizēt valsti, Moldovas Republika pēdējos gados ir saskārusies ar vēl nebijušiem izaicinājumiem tādās jomās kā makroekonomikas stabilitāte, demokrātiska izaugsme un sociālā kohēzija.

Neraugoties uz šiem izaicinājumiem, Moldova ir izrādījusi nelokāmu apņēmību un noturību, lai tuvinātos Eiropas Savienībai sociālā, politiskā un ekonomiskā ziņā. Moldova ir nozīmīga ES partnere, un 2022. gada jūnijā tai tika piešķirts kandidātvalsts statuss. Moldovas pievienošanās Eiropas Savienībai ir ļoti būtiska Eiropas stabilitātei.

Lai izpildītu prasības par pievienošanos ES, Moldovai ir jāreformē daudzas nozares, kas ietver ekonomiskas reformas. Ekonomiskās reformas ir cieši saistītas ar sociāliem un politiskiem aspektiem, un tās var būt katalizators, kas noved pie citām saistītām sociālām un demokrātiskām reformām.

Reformu un izaugsmes mehānisms ir atbilde uz Eiropas Parlamenta prasībām sniegt lielāku finansiālo atbalstu Moldovas Republikai, lai šo valsti atbalstītu ceļā uz pievienošanos ES un veicinātu Moldovas ekonomisko konvergenci ar ES. Mehānisms mobilizēs investīcijas tādās būtiskās jomās kā infrastruktūra, enerģētika, zaļā un digitālā pārkārtošanās, izglītība un prasmju attīstība.

Komisijas priekšlikumā ir izklāstīts plāns, kā ES finansiālā palīdzība var iedarboties uz Moldovas attīstību. Tomēr referents uzskata, ka būtu lietderīgi daudz redzamāk stiprināt ekonomiskos aspektus galvenajās priekšlikumā izklāstītajās jomās. Saskaņā ar Moldovas pievienošanās ES pamatprincipiem un Kopenhāgenas kritērijiem referents ierosina priekšlikumā skaidri izklāstīt nepieciešamos nosacījumus, kas palīdzētu izveidot funkcionējošu tirgus ekonomiku un attiecīgi spētu izturēt konkurenciāla tirgus spiedienu un tirgus realitāti Eiropas Savienībā.

Augsta inflācija, pastāvīgs tirdzniecības deficīts, korupcija un institūciju vājums, slikta pārvaldības prakse, ekonomikas diversifikācijas trūkums un pārmērīga paļaušanās uz primāro sektoru ir atzīti par sarežģītiem izaicinājumiem, kas Moldovai neļauj realizēt ekonomisko potenciālu. Šo izaicinājumu risināšanai vajadzētu būt vienam no reformu un izaugsmes mehānisma mērķiem, lai stiprinātu Moldovas spējas visos līmeņos.

Mērķi cita starpā ir šādi: atbalsts MVU, ekonomikas diversifikācija, atkarības no valsts uzņēmumiem mazināšana, piekļuves tirgum liberalizācija, pastiprināta uzraudzība privātajā sektorā, strukturālo trūkumu novēršana, fiskālā deficīta samazināšana, nodokļu bāzes paplašināšana un inovatīvākas un dinamiskākas uzņēmējdarbības vides veicināšana. Uzlabojot priekšlikumā izklāstītos ekonomiskos aspektus, mēs varam nodrošināt, lai Moldovas attīstībai un spēju veidošanai piešķirtie finanšu resursi tiktu efektīvi izmantoti visās dimensijās.

GROZĪJUMI

Starptautiskās tirdzniecības komiteja iesniedz par jautājumu atbildīgajai Ārlietu komitejai un

Budžeta komitejai turpmāk minēto.

Grozījums Nr. 1

Regulas priekšlikums

13. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts

(13) Papildus sociālekonomiskās konverģences veicināšanai mehānismam būtu arī jāpalīdz paātrināt reformas, kas saistītas ar paplašināšanās procesa pamatjautājumiem, tai skaitā tiesiskumu, pamattiesībām, cita starpā bēgļu tiesībām, pie minoritātēm piederošu personu, arī nacionālo minoritāšu un romu, tiesībām, kā arī lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu (LGBTI) tiesībām. Tam būtu arī jāuzlabo demokrātisko iestāžu un valsts pārvaldes iestāžu darbība, publiskais iepirkums, valsts atbalsta kontrole un publisko finanšu pārvaldība, cīņa pret visu veidu korupciju un organizēto noziedzību, kvalitatīva izglītība un apmācība, kā arī nodarbinātības politika, valsts zaļās pārkārtošanās, klimata un vides mērķi.

Grozījums

(13) Papildus sociālekonomiskās konverģences veicināšanai mehānismam būtu arī jāpalīdz paātrināt reformas, kas saistītas ar paplašināšanās procesa pamatjautājumiem, tai skaitā tiesiskumu, pamattiesībām, cita starpā bēgļu tiesībām, pie minoritātēm piederošu personu, arī nacionālo minoritāšu un romu, tiesībām, kā arī lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu (LGBTI) tiesībām. Tam būtu arī jāuzlabo demokrātisko iestāžu un valsts pārvaldes iestāžu darbība, publiskais iepirkums, valsts atbalsta kontrole un publisko finanšu pārvaldība, cīņa pret visu veidu korupciju un organizēto noziedzību, kvalitatīva izglītība un apmācība, kā arī nodarbinātības politika, valsts zaļās pārkārtošanās, klimata un vides mērķi ***un pāreja uz klimatneitrālu, biodaudzveidīgu un ilgtspējīgu ekonomiku. Mehānismam būtu arī jāpalīdz Moldovai izpildīt ekonomiskos kritērijus, lai izveidotu funkcionējošu tirgus ekonomiku, kas spētu izturēt konkurenciālu spiedienu un tirgus spēkus Savienībā.***

Grozījums Nr. 2

Regulas priekšlikums

3. pants – 1. punkts – b apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(b) atbalstīt Moldovas pakāpenisku integrāciju Savienības vienotajā tirgū

Grozījums

(b) atbalstīt Moldovas pakāpenisku integrāciju Savienības vienotajā tirgū, ***pamatojoties uz padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas***

Grozījums Nr. 3

Regulas priekšlikums

3. pants – 2. punkts – a apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(a) vēl vairāk nostiprināt paplašināšanās procesa pamatjautājumus, tai skaitā tiesiskumu un pamattiesības, demokrātisku iestāžu darbību, arī depolarizāciju, valsts pārvaldi, un izpildīt ekonomiskos kritērijus; tas paredz arī veicināt neatkarīgu tiesu sistēmu, stiprināt drošību un stabilitāti, stiprināt cīņu pret krāpšanu un visu veidu korupciju, arī korupciju augstā līmenī, un nepotismu, organizēto noziedzību, pārrobežu noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī terorisma finansēšanu, nodokļu nemaksāšanu, krāpšanu nodokļu jomā un nodokļu apiešanu; palielināt starptautisko tiesību ievērošanu; stiprināt mediju brīvību un neatkarību un akadēmisko brīvību; apkarot naida runu; veicināt pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgu vidi, veicināt sociālo dialogu; veicināt dzimumu līdztiesību, integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, nediskrimināciju un iecietību, nodrošināt un stiprināt bēgļu un pie minoritātēm piederīgo personu, arī nacionālo minoritāšu un romu, kā arī lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un **interseksuāļu** tiesību ievērošanu;

Grozījums

(a) vēl vairāk nostiprināt paplašināšanās procesa pamatjautājumus, tai skaitā tiesiskumu un pamattiesības, demokrātisku iestāžu darbību, arī depolarizāciju, valsts pārvaldi, un izpildīt ekonomiskos kritērijus; tas paredz arī veicināt neatkarīgu tiesu sistēmu, stiprināt drošību un stabilitāti, stiprināt cīņu pret krāpšanu un visu veidu korupciju, arī korupciju augstā līmenī, un nepotismu, **oligarhu struktūras un interešu konfliktus**, organizēto noziedzību, pārrobežu noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kā arī terorisma finansēšanu, nodokļu nemaksāšanu, krāpšanu nodokļu jomā un nodokļu apiešanu; palielināt starptautisko tiesību ievērošanu; stiprināt mediju brīvību un neatkarību un akadēmisko brīvību; apkarot naida runu; veicināt pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgu vidi, veicināt sociālo dialogu **un aizsargāt darba tiesības**; veicināt dzimumu līdztiesību, integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, nediskrimināciju un iecietību, nodrošināt un stiprināt bēgļu un pie minoritātēm piederīgo personu, arī nacionālo minoritāšu un romu, kā arī lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu, **interseksuāļu** un **citu mazāk aizsargātu grupu, piemēram personu ar invaliditāti**, tiesību ievērošanu; **izveidot funkcionējošu tirgus ekonomiku, kas spētu izturēt konkurenciāla tirgus spiedienu un tirgus spēkus Savienībā;**

Grozījums Nr. 4

Regulas priekšlikums

3. pants – 2. punkts – f apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(f) paātrināt Moldovas pāreju uz ilgtspējīgu, klimatneitrālu un iekļaujošu ekonomiku, kas spēj izturēt konkurenciāla tirgus spiedienu, kuru rada Savienības vienotais tirgus, un **pāreju uz stabilu investīciju vidi, kā arī mazināt tās stratēģisko atkarību;**

Grozījums

(f) paātrināt Moldovas pāreju uz **funkcionējošu**, ilgtspējīgu, klimatneitrālu un iekļaujošu ekonomiku, kas spēj izturēt konkurenciāla tirgus spiedienu, kuru rada Savienības vienotais tirgus, **stabilizēt investīciju vidi un uzlabot Moldovas izaugsmes potenciālu, tostarp veicinot publiskās un privātās investīcijas, jo īpaši infrastruktūrā; samazināt stratēģiskās atkarības; nodrošināt enerģētisko drošību, tostarp veicinot energoefektivitāti un atjaunīgos energoresursus; atbalstīt vietējo uzņēmumu integrāciju globālās vērtību ķēdēs un uzlabot atbalstu MVU; pakāpeniski samazināt fiskālo deficītu un uzlabot nodokļu iekasēšanu; veidot dinamiskāku uzņēmējdarbības vidi; un stiprināt darba tirgus iespējas;**

Grozījums Nr. 5

Regulas priekšlikums

3. pants – 2. punkts – g apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(g) veicināt Moldovas ekonomisko integrāciju Savienības vienotajā tirgū, it īpaši **palielinot** tirdzniecības un investīciju plūsmas un nodrošinot noturīgas vērtību ķēdes;

Grozījums

(g) veicināt Moldovas ekonomisko integrāciju Savienības vienotajā tirgū, it īpaši **tuvinot regulējumu, liberalizējot piekļuvi tirgum, nodrošinot** tirdzniecības un investīciju plūsmas, **uzlabojot savienotību** un nodrošinot noturīgas vērtību ķēdes;

Grozījums Nr. 6

Regulas priekšlikums

3. pants – 2. punkts – i apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(i) paātrināt iekļaujošu un ilgtspējīgu zaļo pārkārtošanos uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam, kas atbilst Parīzes nolīgumam un zaļajam kursam un aptver visas ekonomikas nozares, it īpaši enerģētiku, arī pāreju uz dekarbonizētu, klimatneitrālu, klimatnoturīgu aprites ekonomiku, vienlaikus nodrošinot, ka investīcijās tiek ievērots princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”;

Grozījums

(i) paātrināt iekļaujošu un ilgtspējīgu zaļo pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, **vēlākais**, līdz 2050. gadam, kas atbilst Parīzes nolīgumam un zaļajam kursam un aptver visas ekonomikas nozares, it īpaši enerģētiku, arī **taisnīgu** pāreju uz dekarbonizētu, klimatneitrālu, klimatnoturīgu aprites ekonomiku, vienlaikus nodrošinot, ka investīcijās tiek ievērots princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”;

Grozījums Nr. 7

Regulas priekšlikums

3. pants – 2. punkts – l apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(l) veicināt kvalitatīvu izglītību, apmācību, pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi visos līmeņos, īpašu uzmanību pievēršot jauniešiem, arī risinot jauniešu bezdarba problēmu, novēršot intelektuālā darbaspēka emigrāciju un atbalstot neaizsargātas kopienas, to skaitā bēgļus, un atbalstīt nodarbinātības politiku, **arī** darba **tiesības**, saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru, un **apkarot** nabadzību.

Grozījums

(l) veicināt kvalitatīvu izglītību, apmācību, pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi visos līmeņos, īpašu uzmanību pievēršot jauniešiem, arī risinot jauniešu bezdarba problēmu, novēršot intelektuālā darbaspēka emigrāciju un atbalstot neaizsargātas kopienas, to skaitā bēgļus, un atbalstīt nodarbinātības politiku, **tostarp pievēršoties vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībai un garantējot darba pamattiesību ievērošanu** saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru **un attiecīgajām SDO konvencijām; samazinot ienākumu nevienlīdzību un apkarojot** nabadzību.

Grozījums Nr. 8

Regulas priekšlikums

4. pants – 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

4. No mehānisma sniegtais atbalsts

Grozījums

4. No mehānisma sniegtais atbalsts

papildina atbalstu, ko sniedz saskaņā ar citām Savienības programmām un instrumentiem. Darbības, kas kvalificējas finansējumam saskaņā ar šo regulu, var saņemt atbalstu no citām Savienības programmām un instrumentiem, ja šis atbalsts nesedz tās pašas izmaksas un ja tiek nodrošināta pienācīga uzraudzība un budžeta kontrole. Komisija nodrošina papildināmību un sinerģiju starp mehānismu un citām Savienības programmām, lai izvairītos no palīdzības dublēšanās un dubultas finansēšanas.

papildina atbalstu, ko sniedz saskaņā ar citām Savienības programmām un instrumentiem, **tostarp Savienības makrofinansīālo palīdzību Moldovai**. Darbības, kas kvalificējas finansējumam saskaņā ar šo regulu, var saņemt atbalstu no citām Savienības programmām un instrumentiem, ja šis atbalsts nesedz tās pašas izmaksas un ja tiek nodrošināta pienācīga uzraudzība un budžeta kontrole. Komisija nodrošina papildināmību un sinerģiju starp mehānismu un citām Savienības programmām, **it īpaši makrofinansīālo palīdzību**, lai izvairītos no palīdzības dublēšanās un dubultas finansēšanas.

Grozījums Nr. 9

Regulas priekšlikums

9. pants – 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

2. Reformu programmā nodrošina visaptverošu satvaru 3. pantā izklāstīto vispārīgo un konkrēto mērķu sasniegšanai, un tajā izklāsta reformas, kas Moldovai jāīsteno, un jomas, kurās veicamas investīcijas. Reformu programmā ietver visaptverošu un konsekventu pasākumu kopumu reformu īstenošanai. Paplašināšanās procesa pamatjautājumu jomās, ieskaitot tiesiskumu, cīņu pret korupciju, arī korupciju augstā līmenī, pamattiesības un vārda brīvību, reformu programmās atspoguļo visjaunākajā paplašināšanās politikas satvarā ietvertos novērtējumus.

Grozījums

2. Reformu programmā nodrošina visaptverošu satvaru 3. pantā izklāstīto vispārīgo un konkrēto mērķu sasniegšanai, un tajā izklāsta reformas, kas Moldovai jāīsteno, un jomas, kurās veicamas investīcijas. Reformu programmā ietver visaptverošu un konsekventu pasākumu kopumu reformu īstenošanai. Paplašināšanās procesa pamatjautājumu jomās, ieskaitot tiesiskumu, cīņu pret korupciju, arī korupciju augstā līmenī, pamattiesības un vārda brīvību, **kā arī to, vai ir izveidota funkcionējoša un ilgtspējīga tirgus ekonomika, kas spēj izturēt konkurenciāla tirgus spiedienu un tirgus spēkus Savienībā**, reformu programmās atspoguļo visjaunākajā paplašināšanās politikas satvarā ietvertos novērtējumus.

Grozījums Nr. 10

Regulas priekšlikums

11. pants – 1. punkts – c apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

(c) skaidrojums par to, kā ar pasākumiem paredzēts vēl vairāk stiprināt paplašināšanās procesa pamatjautājumus, kā minēts 3. panta 2. punkta *n*) apakšpunktā, arī tiesiskumu, pamattiesības **un** cīņu pret korupciju;

Grozījums

(c) skaidrojums par to, kā ar pasākumiem paredzēts vēl vairāk stiprināt paplašināšanās procesa pamatjautājumus, kā minēts 3. panta 2. punkta *a*) apakšpunktā, arī tiesiskumu, pamattiesības, cīņu pret korupciju, ***oligarhu struktūrām un interešu konfliktiem un kā paredzēts izveidot funkcionējošu tirgus ekonomiku;***

**PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS,
NO KURĀM ATZINUMA SAGATAVOTĀJS IR SAŅĒMIS PIENESUMU**

Atzinuma sagatavotājs, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņš nav saņēmis nekādu pienesumu no vienībām vai personām, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS PROCEDŪRA

Virsraksts	Moldovas Republikas reformu un izaugsmes mehānisma izveide
Atsauces	COM(2024)0469 – C10-0127/2024 – 2024/0258(COD)
Atbildīgās komitejas	AFET BUDG
Atzinumu sniedza Datums, kad paziņoja plenārsēdē	INTA 16.12.2024
Atzinuma sagatavotājs(-a) Iecelšanas datums	Bogdan Andrzej Zdrojewski 18.11.2024
59. pants – kopīgā komiteju procedūra Datums, kad paziņoja plenārsēdē	16.12.2024
Izskatīšana komitejā	2.12.2024
Pieņemšanas datums	16.1.2025
Galīgais balsojums	+: 28 -: 3 0: 5
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Manon Aubry, Brando Benifei, Lynn Boylan, Anna Brylka, Markéta Gregorová, Enikő Győri, Karin Karlsbro, Rihards Kols, Bernd Lange, Ilia Lazarov, Thierry Mariani, Javier Moreno Sánchez, Daniele Polato, Majdouline Sbai, Dominik Tarczyński, Kathleen Van Brempt, Catarina Vieira, Iuliu Winkler, Bogdan Andrzej Zdrojewski
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Mika Aaltola, Francisco Assis, Petras Auštrevičius, Waldemar Buda, Nina Carberry, João Cotrim De Figueiredo, Barry Cowen, Danilo Della Valle, David McAllister, Branislav Ondruš, Željana Zovko
Reglamenta 216. panta 7. punktā minētie deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gheorghe Cărciu, Henrik Dahl, Michalis Hadjipantela, Sérgio Humberto, Francisco José Millán Mon, Eugen Tomac

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS ATKLĀTAIS BALSOJUMS**

28	+
ECR	Rihards Kols, Daniele Polato
PPE	Mika Aaltola, Nina Carberry, Henrik Dahl, Michalis Hadjipantela, Sérgio Humberto, Ilia Lazarov, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Iuliu Winkler, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Željana Zovko
PfE	Enikő Győri
Renew	Petras Auštrevičius, João Cotrim De Figueiredo, Barry Cowen, Karin Karlsbro, Eugen Tomac
S&D	Francisco Assis, Brando Benifei, Gheorghe Cărciu, Bernd Lange, Javier Moreno Sánchez, Kathleen Van Brempt
Verts/ALE	Markéta Gregorová, Majdouline Sbai, Catarina Vieira

3	-
The Left	Manon Aubry, Lynn Boylan, Danilo Della Valle

5	0
ECR	Waldemar Buda, Dominik Tarczyński
NI	Branislav Ondruš
PfE	Anna Brylka, Thierry Mariani

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas